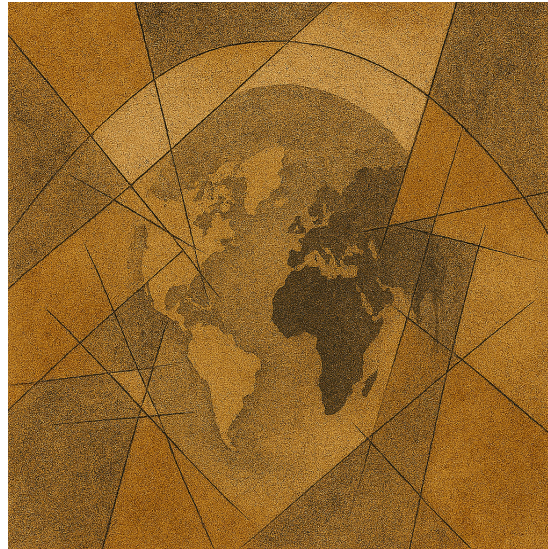

Temps incerts: la tradició democràtica i els seus enemics

En va busco en mi mateix una expressió que reproduïx exactament la idea que m'he format d'aquesta situació: les veus antigues de despotisme i tirania no li convenen. Això és nou i cal definir-lo, ja que no puc donar-li nom

Alexis de Tocqueville

Introducció

Vivim un temps d'intensa transformació tant del món com del marc de categories amb què acostumavem a interpretar-lo. Els valors i les pràctiques vigents estan deixant de ser-ho a tota velocitat i costa cada cop més anticipar allò que vindrà en el seu lloc. Cada dia constatem amb aprensió creixent com tot allò que semblava sòlid s'esvaeix en l'aire: l'estat del benestar, les llibertats democràtiques, la sobirania nacional, el dret internacional, el consens euroatlàntic i un llarg etcètera. En una situació marcada per la incertesa i la imprevisibilitat resulta temptador buscar en el passat patrons que ens ajudin a entendre el nostre present. Però a cada època se li presenten els seus propis problemes i l'abús dels paral·lelismes històrics pot ocultar en comptes de ressaltar la novetat del propi temps. S'imposa doncs la tasca de nombrar allò que encara no té nom, amb l'ajut del passat (recent i llunyà) però sense deixar-nos emportar per analogies massa fàcils.

En un temps de transició com el nostre sorgeixen més preguntes que respostes. En quin moment una democràcia deixa de ser-ho i què ve a continuació? És l'aparició del populisme l'antesala de la tirania? És el poble qui s'està aixecant contra les elits o es tracta d'una lluita entre elits per l'hegemonia mundial? Quines forces alimenten l'actual ressentiment antidemocràtic? Potser la desigualtat econòmica, el desarrelament individualista fruit de l'erosió del teixit social? O la pèrdua d'identitat i diferència de la pròpia tradició cultural en un món cada cop més uniforme? Com s'explica aquest ressorgir del nacionalisme ètnic i el retorn de l'estat nacional agressiu en un món globalitzat? Com es pot entendre el proteccionisme en un món travessat per fluxos de capital de lliure comerç? I la desconfiança cap als valors universals i les institucions internacionals?

Per intentar respondre a aquestes preguntes analitzarem la paràbola del liberalisme. En els dos extrems de l'arc estudiarem el moment d'aparició de la democràcia (en contrast amb la tirania de l'antic règim) i el moment de la seva presumpta desaparició (amb la irrupció del totalitarisme del segle XX). Entremig considerarem els moments més importants marcats per les tensions acumulades (culturals, polítiques i econòmiques) al llarg del seu desenvolupament.

Per tant, l'objectiu és resseguir el camí recorregut per la tradició liberal i les crítiques dels seus enemics - a través del seu auge i caiguda - per tal d'intentar obtenir algunes claus d'orientació pel nostre propi temps.

Índex de continguts

1. Clars i ombres de la igualtat. El despotisme democràtic

- Pankaj Mishra, *La edad de la ira*, capítol 1 (pròleg)
- Alexis de Tocqueville, *La democràcia en América*, capítols VI-VIII (quarta part).
- Per seguir llegint:
 - Omri Boehm, *Universalisme radical*, capítol 2.
 - Pierre Rosanvallon, *El segle del populisme*, part II, capítol 4.

2. Les reaccions al desarrelament modern

- Pankaj Mishra, *La edad de la ira*, capítols 2 i 3.
- Per seguir llegint:
 - Christopher Bayly, *El naixement del món modern*, introducció
 - Svetlana Boym, *El futur de la nostalgia*, capítols 1, 4 i 5.

3. El final de la democràcia

- Pankaj Mishra, *La edad de la ira*, capítol 6.
- Per seguir llegint:
 - Steven Levitsky i Daniel Ziblatt, *Com moren les democràcies*, capítol 7 (opcionalment capítols 3 i 4).
 - David Runciman, *Així acaben les democràcies*, capítols 1 i 4.

4. La globalització econòmica

- Dani Rodrik, *La paradoxa de la globalització*, capítols 9 i 11.
- Per seguir llegint:
 - Thomas Piketty, *Capital i ideologia*, capítols 14 i 15.
 - Wolfgang Streeck, *Entre globalisme i democràcia*, introducció
 - Clara E. Mattei, *L'ordre del capital*

5. Els perills del nacionalisme ètnic

- Pankaj Mishra, *La edad de la ira*, capítol 4 i 5.
- Per seguir llegint:
 - Pankaj Mishra, *El món després de Gaza*, pròleg, primera part i epíleg.
 - Eva Illouz, *La vida emocional del populisme*, capítol 3.

5. La deriva cap al totalitarisme

- Pankaj Mishra, *La edad de la ira*, epíleg
- Hannah Arendt, *Els orígens del totalitarisme*, tercera part (capítols 10-13).
- Per seguir llegint:
 - George L. Mosse, *Els orígens intel·lectuals del Tercer Reich*
 - Götz Aly, *Per què els alemanys? per què els jueus?*
 - Christian Ingrao, *Creure i destruir*

Inscripcions i calendari

- La inscripció al seminari s'ha de fer enviant un correu a aulaoberta@escolamontagut.cat i té un cost de 60€ (o la meitat pels membres de la comunitat escolar).
- El llibre guia per seguir el fil argumental comú a totes les sessions és ***La edad de la ira*** de **Pankaj Mishra**. La resta de lectures són complementàries i per aprofundir en els diferents temes.
- Els seminaris tindrà lloc un cop cada 15 dies en horari de 19.00 a 20.30h. El calendari de sessions és el següent:

Sessió 1	11 de febrer
Sessió 2	25 de febrer
Sessió 3	11 de març
Sessió 4	25 de març
Sessió 5	15 d'abril
Sessió 6	29 d'abril